

ABANS DE L'ABANS. LA RECERCA VERTICAL

GROTOWSKI, Jerzy (ed. Caixarch Anna i Inês Castel-Branco): *Teatre i més enllà. Textos selectes 1969-1995*, Fragmenta Editorial, Barcelona, 2009, 272 pp.

Robert March Tortajada
Universitat de València

Teatre i més enllà. *Textos selectes 1969-1995*. Una antologia de textos i de reflexions per part de Jerzy Grotowski, tota una sèrie d'articles que, si part d'ells havien estat ja publicats a finals dels seixanta a revistes com Primer Acto o Màscara, es recullen ara, per primera vegada, en llengua catalana. Així doncs, aquesta fantàstica edició realitzada per Caixarch i Castell-Blanco, qui n'és també l'autora de la introducció com a mena d'invitació a la lectura posterior. A més, aquesta està acompanyada d'una extensa bibliografia. Així mateix, a les darreres pàgines, *Teatre i més enllà* compta amb un interessant article d'Antonio Attissani, que aborda la pràcticament actual consecució pel que fa al treball actoral de la mà de Thomas Richards i Mario Biagini, deixebles de Grotowski.

D'aquesta manera, aquest volum transforma tant al lector com a l'investigador teatral en testimonis d'una trajectòria, d'una experiència al voltant de les aportacions vers l'actor, el món del teatre i, per extensió, de l'escena contemporània. Llavors, una mirada cap a les darreres aportacions d'Stanislavski, és a dir, cap a aquelles relacionades ja amb les accions físiques, i que ara, separades del psicologisme de les emocions, traslladen l'actor i el seu treball, els assaigs, en tant que situacions per al descobriment, en una mena de viatge on la companyia teatral es mou fins l'Art com a Vehicle, conceptualització establerta per Brook per definir els darrers treballs de Grotowski, és a dir, la cadena de la que el polonès ens diu que uneix tant com traspasa la presentació parateatral amb l'art i la vida.

Tanmateix, un camí, un recorregut que, pels diferents capítols, ens endinsa al llarg de la voluntat i de les més variades disciplines, com per exemple el buddhisme, el ioga, els cants populars, el zen, o els viatges a l'Índia o al Kurdistan. Ara bé, no amb la intenció de fer cap tipus d'amanida amb elles, sinó més ben aviat el contrari, és a dir, la recerca de la unitat en l'ésser humà dins el present del seu acte. Tota una sèrie de corrents on les indagacions se'ns presenten –tal vegada– com un mapa no construït, però amb la finalitat de conduir l'actor, l'home d'acció, el Performer, vers la tradició, des d'una perspectiva, diguem-ne ètica, cap al seu propi salvament, la seva sanació, l'artifici capaç de generar, així, la trobada humana de la que Grotowski ens diu que ha de ser nua, espiritual, visiblement desarmada, desvelada.

Així doncs, se'ns familiaritza amb el ritual, la seva objectivitat i intensitat. I també amb la comunió entre l'actor i l'espectador. Se'ns condueix cap un llenguatge proper al dels Evangelis i l'Hinduisme,

al de L'Alcorà i el Taoisme, en fi, una complicitat que és la del silenci més enllà del mot, primordial, per recuperar el cos-memòria, el cos-vida de l'actuant, la santedat laïca, a fi de comptes, un contacte, un pont cap a la verticalitat (pontifex), el cim de la creativitat on sembla succeir el sagrat anhelat.

Teatre i més enllà és un continuum on Grotowski estableix el seu aprofundiment amb l'entrenament físic, però, com a primer nivell i com a causa per despullar l'actor, per desafiar-lo a tornar a nàixer en un acte veritable, alliberar-lo dels bloquejos psicofísics. La no separació com a consciència del cos, una vivència humana, llunyana de tot mètode, a la que Grotowski s'endinsa per cercar les fonts de les fonts, l'origen, eixe abans on semblen circular ben junts l'energia i els impulsos. D'aquesta manera, l'actor, la seva organicitat, la seva animalitat, el seu moviment natural, no deixa de beure de la mateixa aigua de la que ho fa la dansa o el cant, doncs es comparteix el mateix tronc, el mateix arbre.

Al cap i a la fi, un passadís, una arrel que és la de l'existència des d'on l'actuant grotowskià es centra en el fer per recuperar l'energia practicable, que roman oberta a la vida, vibratòria i transversalment, capaç de permeabilitzar el cos antic i la seva essència, el cos-rèptil on resideix l'espontaneïtat de l'infant que ha estat oblidada; la mirada contemplativa; el cor; el moure's irrepètible del nen i que, des de l'acció del present teatral, des del moviment rítmic de la carn, pot ser, de nou revisitada. Compartida.